

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรม
ของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี
Factors Affecting the Performance of Local Government Officials
in Udon Thani Province According to the Principles
of Dittthadhammikattahasangwattanikadham

บุญเพ็ง สิริวงษา¹

Boonpeng Sittivongsa¹

¹มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ประเทศไทย

¹Northeasternuniversity, Thailand

E-mail: boonpeng.sit@neu.ac.th

Received: 31/03/2568

Revised: 19/05/2568

Accepted: 29/06/2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรมของข้าราชการ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรมของข้าราชการ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Methods Research) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 คน และกลุ่มเป้าหมายในการให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่น ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติที่ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับ ประกอบการอภิปรายผล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า :

1) สภาพการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรมของข้าราชการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.07$ S.D.=0.52) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านกัลยาณมิตตตา (ถึงพร้อมคบหาคนดีเป็นมิตร) ด้านสมชีวิตา (ถึงพร้อมด้วยเลี้ยงชีพดีแต่พอดี) ด้านอารักขสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยการรักษา) และด้านอุฏฐานสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยความหมั่น) ตามลำดับ

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของข้าราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านการประยุกต์ใช้ (X2) ปัจจัยด้านการประเมิน ติดตาม (X4) ปัจจัยด้านการวางแผน (X1) และปัจจัยด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .540 .403 .393 และ .014 ตามลำดับ

3) แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของข้าราชการ คือ ผู้บริหารควรกำหนดนโยบาย สร้างความอดทนและความขยันหมั่นเพียรในการทำงานเพื่อความสำเร็จของงาน มีความรักและห่วงหาพันพ้อของทางราชการเปรียบเสมือนทรัพย์สินของทางราชการ โดยรู้จักวิธีใช้และรักษาให้ใช้การได้เป็นอย่างดี เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงานหรือกับบุคคล/ส่วนราชการ ประชาชนที่มาติดต่องาน โดยได้น้อมนำเอาพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน และรู้จักเก็บออมเพื่อใช้ในเวลาที่จำเป็น

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน, หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรม, ข้าราชการท้องถิ่น

Abstract

This research aims as follows: 1) To study the working conditions according to the principle of Ditthadhammikattasangwattanikadham of civil servants 2) To study the factors affecting the working conditions according to the principle of Ditthadhammikattasangwattanikadham of civil servants 3) To study the development guidelines for working conditions according to the principle of Ditthadhammikattasangwattanikadham of local government officials in Udon Thani Province. This research is mixed methods research. The sample group is 400 people aged 18-60 in Udon Thani Province. The target group for providing information in the interview is 10 local government executives and community leaders. The statistics used in the research are statistics using frequency distribution and percentage of respondents. The analysis is presented in tables using mean and standard deviation statistics. Multiple regression analysis using the sequential variable selection method is used to discuss the results and descriptive data analysis.

The research results found that:

1) The working conditions according to the principles of Ditthadhammikattasangwattanikadham of civil servants were overall at a moderate level ($\bar{X}=3.07$ S.D.=0.52), ranked from most to least as follows: Kalyanamitta (ready to have good friends), Samajivita (ready to make a moderate living), Arakkhasampatha (ready to maintain), and Utthansampatha (ready to be diligent), respectively.

2) Factors affecting the working conditions according to the principles of Ditthadhammikattasangwattanikadham of civil servants With statistical significance at the .05 level, namely, the application factor (X2), the evaluation and monitoring factor (X4), the planning factor (X1), and the efficiency and effectiveness factor (X5) had the coefficients of the predictors in the raw scores (b) equal to .540, .403, .393, and .014, respectively.

3) The guidelines for developing work performance according to the principle of Ditthadhammikattasangwattanikadham of civil servants are that administrators should set policies, create patience and diligence in working for work success, love and cherish government property as if it were their own property, know how to use and maintain it for good use, have good human relations with everyone, whether they are coworkers or individuals/government agencies, and people who come to do business, by applying the royal speech of His Majesty the King to daily life and know how to save money for use in times of need.

Keywords: Factors Affecting Work Performance, The principles of the Dhamma-Dhamma, Local Government Officials

บทนำ

ปัจจุบันศาลากลางจังหวัดอุดรธานีเป็นศูนย์รวมของทุกส่วนราชการ เป็นสถานที่ในการปฏิบัติงานของข้าราชการ ทุกกระทรวง ทบวง กรม ข้าราชการในศาลากลางจังหวัดอุดรธานี ทุกกระทรวง ทบวง กรม จะต้องดำเนินการปฏิบัติงานตามกระบวนการและตามขั้นตอน ตามระเบียบ ข้อกฎหมาย ในการ

ปฏิบัติงานจะต้องดำเนินการตามสายการบังคับบัญชา ตามลำดับชั้นตามอำนาจหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และเป็นการสนองตอบนโยบายของรัฐบาลในการขับเคลื่อนการทำงานของภาครัฐให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของทางราชการ โดยเน้นหนักเพื่อเป็นการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่ประชาชน ในพื้นที่ของจังหวัดขอนแก่น และเพื่อให้งานนั้น ๆ สำเร็จ และการที่ประชาชนมีความพอใจในการติดต่อราชการหรือประสานงานต่าง ๆ ข้าราชการทุกหน่วยงานจะต้องทำความเข้าใจ ชี้แจง ระเบียบ ข้อกฎหมายให้ประชาชนได้รับทราบ และเป็นการหาข้อมูลที่ต้องการ โดยให้ความเสมอภาคกับทุกฝ่ายมิได้เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งให้ความยุติธรรมเสมอกัน หรือการที่ประชาชนมาติดต่อราชการเกี่ยวกับ ด้านการเงิน ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543 จะต้องดำเนินการตามระเบียบกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องชี้แจงทำความเข้าใจให้ประชาชนได้ทราบตามขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ในการให้ความช่วยเหลือว่ามีขั้นตอนอย่างไร โดยจะมีหนังสือจากกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ว่าได้อนุมัติเงินช่วยเหลือประชาชนได้ทราบโดยตรง (อมรรณ รังกุล, 2561)

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้กำหนดให้ “การบริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงานในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยเฉพะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ” สอดคล้องกับการบริหารงานส่วนภูมิภาคที่แบ่งส่วนราชการไปตั้งอยู่ในระดับจังหวัด และมีส่วนราชการมาตั้งอยู่ในระดับจังหวัดจำนวนมาก ทั้งนี้ ก็เพื่อเป็นการตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล เป็นการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มาติดต่องาน ซึ่งส่วนราชการต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก ในการปฏิบัติงานของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น จะต้องมีการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของจังหวัดเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงาน (สร้อยตะกูล (ตียานนท์) อรรถมานะ, 2553)

แต่อย่างไรก็ตามการปฏิบัติงานของส่วนราชการยังสร้างจิตสำนึกโดยส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณธรรม จริยธรรม และสร้างจิตสำนึกโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ข้าราชการได้มีแนวทางหรือมีสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีส่วนราชการต่าง ๆ มาตั้งอยู่ที่ศาลากลางจังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 16 หน่วยงาน ซึ่งมีข้าราชการทั้งสิ้น จำนวน 457 คน ที่ได้มีการปฏิบัติราชการได้สอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ ของหน่วยงาน แต่จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ หรือการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น อาจมีความคลาดเคลื่อนในการประสานงาน หรือการติดต่อสื่อสารที่ไม่ชัดเจน อย่างไรก็ตามข้าราชการ ถือเป็นกลไกสำคัญในฐานะผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดินในการนำนโยบายของรัฐ และภารกิจของส่วนราชการไปปฏิบัติให้เกิดผลในพื้นที่และโดยที่ประเทศไทยได้ประสบกับสภาวะวิกฤติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งแรงกดดันจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งปรับตัวในแต่ละด้านอย่างเร่งด่วน และเป็นที่มาของการปฏิรูประบบราชการที่ผ่านมา โดยมุ่งปรับเปลี่ยนระบบการบริหารงานภาครัฐไปสู่ “รูปแบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่” ที่เน้นการทำงานโดยยึดผลลัพธ์เป็นหลัก ซึ่งเป็นการเปลี่ยนกระบวนการทำงานภาครัฐที่ไปสู่การทำงานเพื่อประชาชน มีการวัดผลอย่างเป็นรูปธรรม มีความโปร่งใสในการตัดสินใจ และวิธีการทำงานที่มีความรวดเร็วและคล่องตัว เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของสังคมและประชาชน (เนตร์พัฒนา ยาวีราช, 2553)

หลักธรรมที่มีส่วนส่งเสริมให้การทำงานให้ประสบความสำเร็จในหนังสือธรรมบุญชีวิต ได้กล่าวถึงหลักทศพิธราชธรรมมีกตสัจจัตตนิกรธรรมว่า เป็นหลักธรรมอันวยประโยชน์สุขขั้นต้นมี 4 ประการได้แก่ 1) อุภูฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นคือขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่หาวิธีการที่เหมาะสมที่ดีจัดการและดำเนินการให้ได้ผลดี 2) อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือรู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์และผลงานที่ตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรมด้วยกำลังงานของตนไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย 3) กัลยาณมิตตตา คบหาคนดีเป็นมิตรคือรู้จักเสวนาคบหาคนไม่คบไม่เอาอย่างผู้ที่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสียเลือกเสวนาศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้รู้ผู้ทรงคุณผู้มีความสามารถผู้นำเคารพนับถือและมีคุณสมบัติเกื้อกูลแก่อาชีพการงาน 4) สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดีคือรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเป็นอยู่พอดีสมรายได้มิให้ฝืดเคือง หรือฟุ่มเฟือย ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าหลักทศพิธราชธรรมมีกตสัจจัตตนิกรธรรมนี้ หากข้าราชการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันและในการปฏิบัติราชการก็จะทำให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานดังกล่าวได้ (พระธรรมปิฎก (ปอ. ปยุตฺโต), 2528)

ดังนั้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี เพื่อทราบว่าข้าราชการได้ปฏิบัติงานอยู่ในระดับใด และประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้าง และมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นนโยบายในการปฏิบัติงานของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1,256,467 คน (ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี วันที่ 18 มีนาคม 2568)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1,256,467 คน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของ (Taro Yamane) ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้ และประสบการณ์ ประกอบด้วยด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ได้แก่ ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่น ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ ดังนี้

แบบสอบถาม ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรมมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรมมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี

3. ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม (2) กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ (3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง และ (4) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบแบบสอบถาม จำนวน 40 คน กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคาย จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.804 โดยใช้วิธีของ Cronbach จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ออกเป็น 1 ส่วน ดังนี้ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรมมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

4. ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรมมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี (2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการ

วิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาเพื่อความสะดวกในประเด็นและเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น (3) พัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป และ (4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษาตรวจสอบและนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากประชาชนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอน และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลนำเสนอประชาชนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 60 ปี ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4) แจกจ่าย และเก็บแบบสอบถามจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี 2) วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาเป็นกรอบแนวคิด 3) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความ และการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัย

1) สภาพการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี

สภาพการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านอุฐานสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยความหมั่น)	3.03	0.64	ปานกลาง
ด้านอารักขสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยการรักษา)	3.04	0.58	ปานกลาง

ด้านกลายณมิติตตดา (ถึงพร้อมคบหาคนดีเป็นมิตร)	3.06	0.54	ปานกลาง
ด้านสมชีวิตา (ถึงพร้อมด้วยเลี้ยงชีวิตแต่พอดี)	3.05	0.52	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.07	0.52	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.07$ S.D.=0.52) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านกลายณมิติตตดา (ถึงพร้อมคบหาคนดีเป็นมิตร) ($\bar{X}=3.06$ S.D.=0.54) ด้านสมชีวิตา (ถึงพร้อมด้วยเลี้ยงชีวิตแต่พอดี) ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.52) ด้านอารักขสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยการรักษา) ($\bar{X}=3.04$ S.D.=0.58) และด้านอุภูฐานสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยความหมั่น) ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยด้านการวางแผน	3.06	0.19	ปานกลาง
ปัจจัยด้านการประยุกต์ใช้	3.03	0.67	ปานกลาง
ปัจจัยด้านการนำไปปฏิบัติ	3.01	0.56	ปานกลาง
ปัจจัยด้านการประเมิน ติดตาม	3.05	0.57	ปานกลาง
ปัจจัยด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล	2.78	0.78	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.03	0.46	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.46) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยด้านการวางแผน ($\bar{X}=3.06$ S.D.=0.19) ปัจจัยด้านการประเมิน ติดตาม ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.57) ปัจจัยด้านการประยุกต์ใช้ ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.67) ปัจจัยด้านการนำไปปฏิบัติ ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.56) และปัจจัยด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล ($\bar{X}=2.87$ S.D.=0.78) ตามลำดับ

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธรรมาภิบาลของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธรรมาภิบาลของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปดังตาราง ดังนี้

ลำดับตัวแปรที่ได้รับ การคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.313	.241	.134	9.588	.000	.257	1.538
ปัจจัยด้านการวางแผน (X ₁)	.393	.065	.223	2.982	.003*	.420	2.381
ปัจจัยด้านการประยุกต์ใช้ (X ₂)	.540	.052	.323	4.635	.000*	.485	2.062
ปัจจัยด้านการนำไป ปฏิบัติ (X ₃)	.012	.050	.012	.229	.819	.847	1.180
ปัจจัยด้านการประเมิน ติดตาม (X ₄)	.403	.027	.006	.115	.000*	.970	1.031
ปัจจัยด้านประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (X ₅)	.014	.048	.022	.284	.000*	.405	2.467
SE _{est} = ±.41578 R = 0.806; R ² =0.806 ; Adj. R ² = 0.807 ; F = 4.1680 ; p-value=0.001							

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธรรมาภิบาลของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านการประยุกต์ใช้ (X₂) ปัจจัยด้านการประเมิน ติดตาม (X₄) ปัจจัยด้านการวางแผน (X₁) และปัจจัยด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล (X₅) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .540 .403 .393 และ .014 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธรรมาภิบาลของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ปัจจัยด้านการนำไปปฏิบัติ (X₃) แต่ปัจจัยทั้ง 1 ด้าน

ร่วมพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัด ได้ร้อยละ 80.5

3) แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปได้ดังนี้

พบว่า : จำเป็นต้องมีการสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับความอดทนและความขยันหมั่นเพียรในการทำงานเพื่อความสำเร็จของงาน มีความรักและหวงแหนทรัพย์สินของทางราชการเปรียบเสมือนทรัพย์สินของทางราชการ เป็นของตนเอง โดยรู้จักวิธีใช้และรักษาให้ใช้การได้เป็นอย่างดี เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตกับทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงานหรือกับบุคคล/ส่วนราชการ ประชาชนที่มาติดต่อกับงาน และจะต้องตระถึงภาระหน้าที่ในการทำงานเปรียบเสมือนข้าของแผ่นดิน มีหน้าที่รับใช้ประชาชน ต้องการที่จะให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข โดยได้นำเอาพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน คือ การนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำมาปรับใช้ ในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง โดยรู้จักใช้เงินเดือน ที่หามาได้อย่างประหยัด และรู้จักเก็บออมเพื่อใช้ในเวลาที่จำเป็น

อภิปรายผล

สภาพการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.07$ S.D.=0.52) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านกัลยาณมิตตตา (ถึงพร้อมคบหาคนดีเป็นมิตร) ($\bar{X}=3.06$ S.D.=0.54) ด้านสมชีวิตา (ถึงพร้อมด้วยเลี้ยงชีวิตแต่พอดี) ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.52) ด้านอารักขสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยการรักษา) ($\bar{X}=3.04$ S.D.=0.58) และด้านอุฏฐานสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยความหมั่น) ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.64) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา สร้อยฟ้า (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 4 ด้านคืออุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น อารักขสัมปทาความถึงพร้อมด้วยการรักษา กัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตรดี สมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.46) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยด้านการวางแผน ($\bar{X}=3.06$ S.D.=0.19) ปัจจัยด้านการประเมิน ติดตาม ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.57) ปัจจัยด้านการประยุกต์ใช้ ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.67) ปัจจัยด้านการนำไปปฏิบัติ ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.56) และปัจจัยด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล ($\bar{X}=2.87$ S.D.=0.78) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปริชาธรรมสถิต (ขึ้นเสียง) และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากร สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยในรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงต่ำสุด ได้ดังนี้ ด้านอารักขสัมปทา (รักษาดูแล) ด้านกัลยาณมิตตตา (กัลยาณมิตร) ด้านสมา ชีวิตา (ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง และด้านอุฏฐานสัมปทา (การขยันหา) ตามลำดับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านการประยุกต์ใช้ (X2) ปัจจัยด้านการประเมิน ติดตาม (X4) ปัจจัยด้านการวางแผน (X1) และปัจจัยด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .540 .403 .393 และ .014 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ปัจจัยด้านการนำไปปฏิบัติ (X3) แต่ปัจจัยทั้ง 1 ด้านร่วมพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัด ได้ร้อยละ 80.5 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูโพธิธรรมานุกุล (บรรเทา ชุติน) (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน (2554)” ผลการวิจัยพบว่า ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ เป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนา คือ หลักประโยชน์ในปัจจุบัน 4 อย่าง บ้างเรียกว่า หัวใจเศรษฐี อุ อา กะ สะ อาจเรียกสั้นๆว่า ทฤษฎีธัมมิกัตถะ (เนื่องจากอรรถ แปลว่า ประโยชน์อยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีประโยชน์ ซ้ำซ้อนกันสองคำก็ได้) หรืออาจเรียกเต็ม ๆ ว่า ทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรม 4 หมายถึง ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน หลักธรรมอันอำนวยการประโยชน์สุขขั้นต้น เพื่อประโยชน์สุขสามัญที่มองเห็นกันในชีวิตนี้ ที่คนทั่วไปปรารถนา มีทรัพย์ ยศ เกียรติ ไม้ตรี เป็นต้น อันจะสำเร็จด้วยธรรม 4 ประการคือ (1) อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น เช่น ขยันหมั่นเพียร เลี้ยงชีพด้วยการหมั่นประกอบภาระงาน เป็นผู้ขยันไม่เกียจคร้านในการทำงานนั้น ประกอบด้วยปัญญาเครื่องสอดส่อง อันเป็นอุปายในการทำงานนั้น ให้สามารถทำได้สำเร็จ (2)

อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษาโภคทรัพย์ (ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยชอบธรรม) เขา รักษาคุ้มครองโภคทรัพย์เหล่านั้นไว้ได้พร้อมมูล ไม่ให้ถูกลัก หรือทำลายไปโดยภัยต่าง ๆ (3) กลยาณมิตต ตา คบคนดี ไม่คบคนชั่ว อยู่อาศัยในบ้านหรือนิคมใด ย่อมดำรงตน เจริญ สนทนากับบุคคลในบ้านหรือนิคมนั้น ซึ่งเป็นผู้มีสมาจารบริสุทธฺิ ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา และ (4) สมชีวิตา อยู่อย่างพอเพียง รู้ทางเจริญทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์ แล้วเลี้ยงชีพพอเหมาะ ไม่ให้สุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือยนัก ไม่ให้ผิดเคืองนัก ด้วยคิดว่า รายได้ของเราจักต้องเหนือรายจ่าย และรายจ่ายของเราจักต้องไม่เหนือรายได้

จำเป็นต้องมีการสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับความอดทนและความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน เพื่อความสำเร็จของงาน มีความรักและหวงแหนทรัพย์สินของทางราชการเปรียบเสมือนทรัพย์สินของทางราชการ เป็นของตนเอง โดยรู้จักวิธีใช้และรักษาให้ใช้การได้เป็นอย่างดี เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี กับทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงานหรือกับบุคคล/ส่วนราชการ ประชาชนที่มาติดต่องาน และจะต้องตระถึงภาระหน้าที่ในการทำงานเปรียบเสมือนข้าของแผ่นดิน มีหน้าที่รับใช้ประชาชน ต้องการที่จะให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข โดยได้น้อมนำเอาพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน คือ การนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง โดยรู้จักใช้เงินเดือน ที่หาได้อย่างประหยัด และรู้จักเก็บออมเพื่อใช้ในเวลาที่จำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาศิริวัฒน์ อริยเมธี (จันตะ) (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากมุมมองของพระพุทธศาสนา (2547)” ผลการวิจัยพบว่า พุทธธรรมและเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กันอย่างสำคัญโดยแนวคิดทางเศรษฐกิจที่ปรากฏในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มีความสอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยหลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแยกกล่าวได้ 4 ประเด็น คือ 1) หลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการผลิต 7 ประการ คือ เรื่องสุขของคฤหัสถ์, ความไพบูลย์, ขุมทรัพย์สี่อย่าง, ประโยชน์ของมนุษย์, ปรีเยสนา หรือการแสวงหา, แนวทางแห่งความสำเร็จมั่งคั่งด้วยโภคทรัพย์โดยชอบธรรมของคฤหัสถ์ และเรื่องเบญจศีลเบญจธรรม 2) หลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการบริโภค 6 ประการ คือ ปัจจยสึ, เป้าหมายของการบริโภค, สันโดษ ,การจัดสรรทรัพย์ใช้, หลักว่าด้วยความตั้งมั่นแห่งตระกูลและอบายมุขคือทางแห่งความเสื่อมทรัพย์ 3) หลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการแลกเปลี่ยนซื้อขาย 4 ประการ คือ หลักอาชีวะภูมิภคศีล, คุณสมบัติของการค้าที่ดี, เหตุที่ทำให้การค้าขายขาดทุนและได้กำไร และ หลักอุปมาทธรรม 4) หลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดสรร จัดการผลผลิต 2 ประการ คือ หลักสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และหลักอคติสี่อย่าง

สรุปผลการวิจัย

สภาพการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.07$ S.D.=0.52) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านกัลยาณมิตตดา (ถึงพร้อมคบหาคนดีเป็นมิตร) ด้านสมชีวิตา (ถึงพร้อมด้วยเลียงชีวิตแต่พอดี) ด้านอารักขสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยการรักษา) และด้านอุฏฐานสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยความหมั่น) ตามลำดับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.46) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยด้านการวางแผน ปัจจัยด้านการประเมิน ติดตาม ปัจจัยด้านการประยุกต์ใช้ ปัจจัยด้านการนำไปปฏิบัติ และปัจจัยด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามลำดับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านการประยุกต์ใช้ (X2) ปัจจัยด้านการประเมิน ติดตาม (X4) ปัจจัยด้านการวางแผน (X1) และปัจจัยด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .540 .403 .393 และ .014 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ปัจจัยด้านการนำไปปฏิบัติ (X3) แต่ปัจจัยทั้ง 1 ด้านรวมพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัด ได้ร้อยละ 80.5

จำเป็นต้องมีการสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับความอดทนและความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน เพื่อความสำเร็จของงาน มีความรักและหวงแหนทรัพย์สินของทางราชการเปรียบเสมือนทรัพย์สินของทางราชการ เป็นของตนเอง โดยรู้จักวิธีใช้และรักษาให้ใช้การได้เป็นอย่างดี เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี กับทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงานหรือกับบุคคล/ส่วนราชการ ประชาชนที่มาติดต่องาน และจะต้องตระถึงภาระหน้าที่ในการทำงานเปรียบเสมือนข้าของแผ่นดิน มีหน้าที่รับใช้ประชาชน ต้องการที่จะให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข โดยได้น้อมนำเอาพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน คือ การนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำมาปรับใช้ ในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง โดยรู้จักใช้เงินเดือน ที่หามาได้อย่างประหยัด และรู้จักเก็บออมเพื่อใช้ในเวลาที่จำเป็น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี” สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

1.1 การปฏิบัติงานข้าราชการปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้นให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่มาติดต่องานด้วยความเต็มใจ และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ เพื่อความถูกต้อง ผู้บริหาร ควรจัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาการเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำเอาองค์ความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการทำงาน นอกจากนี้ข้าราชการควรที่จะมีความขยันและปรับวิธีการทำงานให้ทันสมัยและเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การปฏิบัติงานข้าราชการควรรู้จักรักษาทรัพย์สินของทางราชการโดยมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอมีให้สูญหายและเป็นผู้ที่รู้จักบริหารจัดการในการใช้วัสดุอุปกรณ์ ของสำนักงานที่มีอยู่ให้บังเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหาร ควรสร้างจิตสำนึกให้กับข้าราชการในการช่วยกันดูแล รักษา ทรัพย์สินของทางราชการ และรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากที่สุดอย่างคุ้มค่า และประหยัดอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การปฏิบัติงานข้าราชการมีความใส่ใจ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน ที่มาติดต่องาน และการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หากมีปัญหาเกิดขึ้นในองค์กรร่วมแรงร่วมใจกัน ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร ผู้บริหาร ควรคำนึงถึงการทำงานเป็นทีมของหน่วยงาน ข้าราชการคือผู้ให้บริการประชาชน และการเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการให้บริการและการประสานงาน สามารถให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 การปฏิบัติงานข้าราชการควรมีการบริหารจัดการงบประมาณอย่างเหมาะสม และไม่ใช้จ่ายทรัพย์ (เงินเดือน) อย่างฟุ่มเฟือย ผู้บริหาร ควรที่จะให้คำแนะนำ โดยน้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาปฏิบัติและปรับใช้ในการดำรงชีวิต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาองค์ความรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมในการปฏิบัติงานของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับ ทักษะการปฏิบัติงานตามหลักธรรมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับ การทำงานเป็นทีมของข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี

2.4 ควรศึกษาแนวทางการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของข้าราชการท้องถิ่น
ในจังหวัดอุดรธานี

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของ
ข้าราชการท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี” สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

- 1) มีการสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับความอดทนและความขยันหมั่นเพียร
- 2) การทำงานเพื่อความสำเร็จของงาน
- 3) มีความรักและหวงแหนทรัพย์สินของทางราชการ
- 4) รู้จักวิธีใช้และรักษาให้ใช้การได้เป็นอย่างดี
- 5) เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน
- 6) เป็นที่รักของเพื่อนร่วมงานหรือกับบุคคล/ส่วนราชการ ประชาชนที่มาติดต่องาน
- 7) ตระถึงภาระหน้าที่ในการทำงานเปรียบเสมือนข้าของแผ่นดิน
- 8) มีหน้าที่รับใช้ประชาชน ต้องการที่จะให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข
- 9) น้อมนำเอาพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาปรับใช้
- 10) นำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง
- 11) รู้จักใช้เงินเดือนที่หามาได้อย่างประหยัดและรู้จักเก็บออมเพื่อใช้ในเวลาที่จำเป็น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา.(2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window (พิมพ์ครั้งที่ 12).
กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2553). การจัดการสมัยใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : บริษัท ทริปเพิ้ล
กรุ๊ป จำกัด.
- พระครูปริชาธรรมสถิต (ขึ้นเสียง) และคณะ. (2563). การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมในการ
ปฏิบัติงานของบุคลากร สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น.
วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 1(1), 13 – 27.

- พระครูโพธิธรรมานุกูล (บรรเทา ชุติน). (2554). ศึกษาแนวทางการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อ
แก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน. ปริญญานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาศิริวัฒน์ อริยเมธี (จันตะ). (2554) “ศึกษาแนวทางการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อ
แก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน”. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
พระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สร้อยตะกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ. (2553). พฤติกรรมองค์กร : ทฤษฎีและการประยุกต์ (พิมพ์ครั้งที่ 4)
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุกัญญา สร้อยฟ้า. (2556). “การศึกษาพฤติกรรมการนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการ
ดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัด
อุบลราชธานี.” พุทธศาสตรมหาบัณฑิต พระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อมรรณ รังกุล. (2561). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (พิมพ์ครั้งที่ 5). ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหา
ขอนแก่น
- Yamane, Taro. (1973). Statistics An introductory analysis. New York Harper & Row.